

Pécsi Ítéltábla

Pf.VI.20.069/2020/8. szám

A felperes:

felperes (cím2)

A felperes képviselője:

pártfogó ügyvéd (cím4)

Az alperes:

alperes (cím1.)

Az alperes képviselője:

ügyvéd (cím3.)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperes 57. sorszám alatt

A per tárgya:

kártérítés megfizetése

Az elsőfokú bíróság:

Szekszárdi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

16.P.20.356/2018/56. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – részben megváltoztatja, és az alperest nem vagyoni kártérítés címén terhelő marasztalási összeget 2.000.000 (kettőmillió) forintra, és ennek 2020. július 14. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatára; a vagyoni kártérítés címén terhelő marasztalási összeget 5.891.521 (ötmillió-nyolcszázkilencvenegyezer-ötszázhuszonegy) forintra, ebből 727.004 (hétszázhuszonhétezer-négy) forintnak 2005. október 1. napjától, 2.294.717 (kettőmillió-kettőszázkilencvennégyezer-hétszázötvenhét) forintnak 2006. július 1. napjától, 2.713.200 (kettőmillió-hétszázötvenháromezer-kettőszáz) forintnak 2007. július 1. napjától, 156.600 (egyszázötvenhatezer-hatszáz) forintnak 2008. április 1. napjától a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú ítéletben írt mértékű kamataira leszállítja, míg a keresetpótló járadék iránti részében a keresetet elutasítja.

A felperest képviselő pártfogó ügyvéd elsőfokú eljárásban felmerült munkadíjára vonatkozó rendelkezést annyiban változtatja meg, hogy a munkadíj 73 (hetvenhárom) százalékban a felperes, 27 (huszonhét) százalékban az alperes terhére esik.

Az alperes által az államnak fizetendő előlegezett költség összegét 233.100 (kettőszázharmincháromezer-egyszáz) forintra leszállítja.

A fentieket meghaladó fellebbezett részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 287.500 (kettőszáznyolcvanhétezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

A felperest képviselő párfogó ügyvéd másodfokú eljárásban felmerült munkadíja 93 (kilencvenhárom) százalékban a felperes, 7 (hét) százalékban az alperes terhére esik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a néprajzkutató-népművelő, operatőr-filmrendező felperes munkásságának jelentős részét a sárközi hagyományok megőrzésének szentelte. Alapító főszerkesztője és ügyvezetője volt a ...Televízió Kht.-nak, amely szervezet 2002. évben tervbe vette a helységi, mint néprajzi egység UNESCO Világörökségi Egyezményhez történő csatlakoztatását. Az alperes akkori polgármestere, érdekelte a világörökségi kezdeményezést felkarolta. Ennek keretében a felperes 2003. július 1. napjától 2008. június 30. napjáig szóló határozott időre közalkalmazotti jogviszonyt létesített az alperessel, faluház-igazgató beosztásban.
- [2] Az alperes képviselő-testülete a 61/2005. (VI. 14.) számú képviselő-testületi határozatával a Nagyközségi Faluház, mint költségvetési intézmény 2005. július [helyesen június] 16. napi hatállyal történő jogutód nélküli megszüntetéséről határozott, amelynek következtében a felperes közalkalmazotti jogviszonya is megszűnt. Ennek háttérében a felperes és érdekelte közötti konfliktus húzódott meg, a megszüntetés valójában a felperes jogainak csorbítására irányult.
- [3] A felperes jövedelme Faluház-igazgatói munkakörében 2004. évben 2.713.200 forint, 2005. évben, közalkalmazotti jogviszonya megszűnéséig 1.706.053 forint volt, ebben az évben 106.749 forint táppénzben és 173.394 forint munkanélküli ellátásban részesült. Járulékköteles jövedelme 2006. évben 99.795 forintot tett ki, részesült továbbá 231.250 forint táppénzben és 87.438 forint munkanélküli ellátásban. A felperesnek 2007. évben jövedelme nem volt. 2008. évben 1.787.746 forint rokkantsági nyugdíjat folyósítottak számára, 2011. évtől rokkantsági ellátásban részesül.
- [4] A felperes egészségi állapota a közalkalmazotti jogviszonyának megszűnését megelőzően jó volt, azt követően megrendült. 2006. májusa óta közepes, majd súlyos depresszió miatt pszichiátriai kezelés alatt áll, emellett patkóbél-fekélyt, a vastagbél-gyulladásos betegségét (Crohn-betegség), kétoldali térd és bal oldali vállízületi mozgásszervi betegséget, ágyéki gerinc elfajulást diagnosztizáltak nála. 2007. október 1. napjától 100 százalék mértékű munkaképesség-csökkenését véleményyezték, 2009. július 28. napjától 90 százalék, 2013. április 19. napján 83% százalék össz-szervezeti egészségkárosodását állapították meg. A felperest a fentiekben részletezett egészségi állapota a mindennapi, illetve a közösségi életben

való részvételben folyamatosan akadályozza, jövedelemszerző tevékenységet folytatni (időszakos kivételtől eltekintve) nem volt képes.

- [5] A Szekszárdi Törvényszék 16.P.20.151/2010/114. számú, az alperest 939.000 forint jogalap nélküli gazdagodás és ennek 2013. június 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kötelező ítéletének felülbírálata során a Pécsi Ítéltábla a Pf.VI.20.115/2017/16. számú rész- és közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a Helység1 utca 25. szám alatti ingatlanhoz és a világörökségi kezdeményezéshez kapcsolódó kiadásokat, az ingóságok értékének megtérítését, valamint a jó hírnév és a szerzői jog megsértése címén támasztott igényeket érintő részében az elsőfokú költségek viselésére is kiterjedően helybenhagyta, ugyanakkor az elsőfokú bíróság ítéletét a felperes közalkalmazotti jogviszonyának megszűnését eredményező intézmény megszüntetés miatt érvényesített igényeket elutasító részében megváltoztatta, és megállapította az alperes kártérítési felelősségét a Helység1 Nagyközség Faluház költségvetési szerv megszüntetésével a felperesnek okozott károkért. Az elsőfokú bíróságot a kártérítés összege tekintetében a per további tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [6] A megismételt eljárás során módosított keresetében (16.P.20.356/2018/31.szám) a felperes 20.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, a 2005-2008. közötti évekre 6.660.375 forint elmaradt jövedelem, 2009. január 1. napjától kezdődően havi 200.000 forint jövedelempótló járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másodlagos kereseti kérelme a vagyoni károk körében a 2005. június 16. napjától 2019. június 30. napjáig terjedő időre a nemzetgazdasági átlagjövedelem és a tényleges jövedelem különbözeteként jelentkező 39.207.013 forint elmaradt jövedelem és járulékai, 2019. július 1. napjától kezdődően havi 200.000 forint jövedelempótló járadék megfizetésére irányult. Keresetét azzal indokolta, hogy egész életét feltette helység1 világörökségi programjának kezdeményezésére, az alperes méltánytalan eljárása, megállapodásaik szándékos megszegése, egymásnak ellentmondó intézkedései, az igazságtalanul ellene indított, majd visszavont peres eljárásai, az állandó bántások, valótlanságok, kellemetlenségek, zaklatások, a közösség érdekeinek figyelmen kívül hagyása, életműve megsemmisítésének és kisajátításának tudata, mellőzése, háttérbe szorítása, ellehetetlenítése, meghazudtolása, szülőfalujából való elűzése, családja jóhírnevének a sikkasztási, lopási váddal történt sárba tiprása, az alperes által hosszú időn át folytatott, szándékos, rosszhiszemű, jogellenes magatartásával kialakított helyzet, élete céljának, értelmének elvétele egész életét súlyosan, tartósan ellehetetlenítette, végérvényesen tönkretette.
- [7] Az alperes a kereset elutasítását kérte.
- [8] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek nem vagyoni kártérítés címén 5.000.000 forintot; vagyoni kártérítés címén 14.939.821 forintot és ebből 727.004 forintnak 2005. október 1. napjától, 2.294.717 forintnak 2006. július 1. napjától, 2.713.200 forintnak 2007. július 1. napjától, 462.727 forintnak 2008. április 1. napjától, 149.763 forintnak 2008. október 1. napjától, 657.435 forintnak 2009. július 1. napjától, 634.800 forintnak 2010. július 1. napjától, 672.690 forintnak 2011. július 1. napjától, 696.510 forintnak 2012. július 1. napjától, 706.080 forintnak 2013. július 1. napjától, 724.768 forintnak 2014. július 1. napjától, 772.150 forintnak 2015. július 1. napjától, 853.710 forintnak 2016. július 1. napjától, 958.752 forintnak 2017. július 1. napjától, 1.205.100 forintnak 2018. július 1. napjától, 710.415 forintnak 2019. április 1. napjától a kifizetésig járó, 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1. napjától a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát; 2019. július 1. napjától minden hónap 15. napjáig előre esedékesen havi 118.402 forint keresetpótló járadékot; 1.420.824 forint lejárt keresetpótló járadékot és ezen összegnek 2020. január 1. napjától a kifizetésig járó, a

késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és a felperest 1.300.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Úgy rendelkezett, hogy a felperest képviselő párfogó ügyvéd munkadíját 35%-ban a felperes, 65%-ban az alperes viseli. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 259.000 forint előlegezett költséget.

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában rögzítette, hogy az alperes a jogerős közbenső ítéletből következően felel mindazokért a károkért, amelyeket a Nagyközségi Faluház megszüntetésével a felperesnek okozott. Annak értékelésére, hogy a jogellenes intézmény-megszüntetés a felperes egészségi állapotára kihatott-e, és ha igen, milyen mértékben, igazságügyi orvossal, pszichiáter és pszichológus szakértői bizonyítást rendelt el, döntését az aggálytalan egyesített szakértői leletre és véleményre alapította. Rögzítette, hogy a felperes rossz egészségi állapotát a szakértői vizsgálat során is észlelték, a szakvélemény szerint pszichiátriai kezelésbe vétele részben a jelen perrel összefüggő munkahelyi problémái, közalkalmazotti jogviszonyának megszűnése kapcsán megjelenő pszichés panaszok, depressziós tünetképzés miatt történt. Idült szédülése és a közalkalmazotti jogviszonya megszűnése között oki összefüggés mutatható ki. A pszichés állapotromlás kialakulásában a közalkalmazotti jogviszonya megszűnésének részoki szerepe van, a pszichés állapotbeli romlás, depressziós hangulati állapot megjelenését okozó megterhelő események, így a munkáltató felperest érintő intézkedései, lépései egyenkénti hatása szakértői eszközökkel nem különíthető el. Nincs összefüggésben a közalkalmazotti jogviszony megszűnésével a bélbetegség és az ágyéki gerinc elfajulás, ugyanakkor a pszichiátriai állapotnak kihatása lehet a kétoldali térdízület és bal oldali vállízület panaszaira. Ugyancsak meg nem határozható mértékű részoki összefüggés véleményezhető a nyombélfekély kialakulása tekintetében is, miután annak okai között a stressz is szerepel.
- [10] A fentiekre figyelemmel megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a felperes egészségi állapotában a jogellenes intézmény-megszüntetés, ezáltal a felperes közalkalmazotti jogviszonya megszűnése közrehatott, annak rész-oki szerepe egyértelműen megállapítható. A felperes testi és lelki egészséghez való joga sérült, a jogsérelem a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi IV. törvény) 75.§ (1) bekezdése, illetve 84.§ (1) bekezdés e) pontja szerint orvosolandó.
- [11] Kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a felperes nem vagyoni kártérítési igényét a kétségtől jelentős mértékű egészségromlás megalapozza, ugyanakkor az alperesi intézmény megszüntetésnek csak – szakértői eszközökkel meg nem határozható mértékű – rész-oki szerepe állapítható meg, amit a nem vagyoni kártérítés összecszerűségében szükséges értékelni. Kiemelte, hogy az intézmény megszüntetését követően indult eljárások, az ezekkel kapcsolatban elszenvedett felperesi sérelmek nem képezhetik a nem vagyoni kártérítési igény alapját, mint ahogy a jelen perben értékelhetetlen az a körülmény is, hogy a felperes és az alperes volt polgármestere, érdekeltl közötti személyes viszony miként alakult, az a felperesre sérelmes volt-e, és ha igen, mennyiben. Kizárólag az képezte vizsgálat tárgyát, hogy a konkrét alperesi magatartás, a Nagyközségi Faluház intézményének megszüntetése a felperes egészségi állapotára milyen kihatással bírt, arra is figyelemmel, hogy munkahelyi és közösségi konfliktusok folyamatosan érik az embereket, melyek során az alapvető emberi magatartás az elszenvedett sérelmek lehetőség szerinti feldolgozása, a sérelmeken való túllépés. A felperes esetében ez nem vezetett eredményre, ugyanakkor azt a felperesi hivatkozást, mely szerint egy élet munkáját tette tönkre az alperes, az elsőfokú bíróság elfogadni nem tudta. Rámutatott, hogy a felperes közalkalmazotti jogviszonya határozott időre jött létre, így számolnia kellett azzal, hogy a továbbiakban nem fogja ellátni a Nagyközségi Faluház igazgatói feladatait, a sárközi hagyományok megőrzésére tett

erőfeszítései ebben a keretben időlegesen lehetnek. A felperes így nem a jogviszony megszűnését, hanem annak idő előtti, illetve jogellenes módját sérelmezheti. A bizonyítékoknak a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi III. törvény) 206.§ (1) bekezdése szerinti mérlegelése alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a jelenlegi élet- és értékviszonyoknak a sérelem távoli időpontja által indokolt alapulvétele mellett 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés alkalmas a felperes által elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozására.

- [12] A jövedelemveszteséggel kapcsolatos vagyoni kártérítési igény tekintetében az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperestől jövedelemszerző tevékenység folytatása egészségi állapota miatt nem volt elvárható. A perben nem merült fel adat arra nézve, mi történhetett volna akkor, ha az alperes más – törvényes – útját választja a felperes eltávolításának, mint ahogy arra sem, hogy a felperes közalkalmazotti jogviszonya (különösen a kialakult körülményekre tekintettel) 2008. június 30. napját követően folytatódott volna. A 2005. június 16. napjától 2008. június 30. napjáig terjedő időszakra így a felperes teljes keresetveszteségét meg kell téríteni, amit az elsőfokú bíróság olyan módon számított, hogy 2005. évben az elérhető kereset 2.713.200 forint lett volna, e helyett részesült a felperes 1.706.053 forint járulékköteles jövedelemben, 106.749 forint táppénzben, valamint 173.394 forint munkanélküli ellátásban. A felperes igényt tarthat a két összeg különbözetére, 727.004 forintra. 2006. évben a felperes a 2.713.200 forint elérhető jövedelem és a 99.795 forint tényleges járulékköteles jövedelem, 231.250 forint táppénz, valamint 87.438 forint munkanélküli ellátás különbözetére, 2.294.717 forintra tarthat igényt. 2007. évben a felperesnek jövedelme nem volt, így az elérhető 2.713.200 forint összegű jövedelmét teljes egészében pótolni kell. 2008. évben a felperes egész évre 1.787.746 forint rokkantsági nyugdíjban részesült, melynek fele összege 2008. június 30. napjáig (a közalkalmazotti jogviszony végső időpontjáig) 893.873 forint. A felperes így igényt tarthat a 2008. június 30. napjáig elérhető 1.356.600 forint, valamint a fél évre figyelembe vett 893.873 forint rokkantsági nyugdíj különbözetére, 462.727 forintra.
- [13] A 2008. június 30. napját követő időszak tekintetében az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a felperes egészségi állapotának kialakulásában az alperes jogellenes intézménymegszüntetése részoki szereppel bír, melynek mértékét mérlegeléssel 50%-ban állapította meg. Az elérhető jövedelem kiindulási alapjául az adott évekre vonatkozó KSH Hivatalos Értesítőben megjelölt havi bruttó átlagkereseteket vette alapul, és évenkénti bontásban kimutatta az elérhető bruttó átlagkereset összegét, az abból levonandó, a felperes által megszerzett bevételt (jellemzően rokkantnyugdíjat, illetve rokkantsági ellátást), és a különbözet 50%-át, mint a felperesnek járó kártérítést. Rögzítette, hogy a felperes 2019. július 1. napjától kezdődően igényt tarthat havi 118.402 forint keresetpótló járadék, illetve a 2019. június 1. és 2020. június 30. közötti időszakban a felmerült lejárt járadék (1.420.824 forint) megfizetésére is.
- [14] Az elsőfokú bíróság az alperes további bizonyítási indítványait elutasította, mivel a beszerzett, 2020. január 3-i vizsgálaton alapuló részletes igazságügyi orvosszakértői, pszichiáter és pszichológus szakértői vélemény mellett nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperes képes-e gépjárművezetésre, vagy sem. A felperesi pernyertesség arányát 35%-ban határozta meg, és erre figyelemmel rendelkezett a perköltség, az előlegezett szakértői költség és a pártfogó ügyvédi díj viseléséről.
- [15] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindkét peres fél fellebbezett.
- [16] A felperes Pf.7. sorszám alatt, majd a másodfokú tárgyaláson pontosított fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására és az alperes kereset szerinti marasztalására irányult. Kérte, hogy a másodfokú bíróság az alperest terhelő nem vagyoni kártérítés összegét 20.000.000 forintra és ennek járulékaira, elmaradt jövedelme vonatkozásában a marasztalási

összeget 39.207.013 forintra és ennek járulékaire, a 2019. július 1. napjától kezdődő keresetpótló járadékot 200.000 forintra emelje fel. Másodlagosan azt kérte, hogy a kimutatott össz-szervezeti egészségkárosodása átlagával arányban az elmaradt keresete 91%-át ítélje meg részére a másodfokú bíróság.

- [17] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában korábbi munkásságát és annak jelentőségét kellően nem ismerte el. A pernek nem a munkahelyi konfliktuson, sérelmeken való túllépés, hanem a bűnpártolás, a tettestárs szerepének elutasítása volt a tárgya, életveszélyes fenyegetésnek volt kitéve az alperes részéről. Azzal, hogy az elsőfokú bíróság mindezt elfogadni nem tudta, az egész peres eljárás lényegét nem fogadta el, holott a perben bizonyította, hogy egy élet munkáját tette tönkre az alperes. Iratellenesen indult ki abból az elsőfokú bíróság, hogy jogviszonya szokványos, öt évre szóló közalkalmazotti jogviszony volt, ami miatt valójában a korábbi, lényegesen jövedelmezőbb főszerkesztői állását sem mondta volna fel. Ezzel szemben a világörökségi cél eléréséig tartó, több mint egy évtizednyi munkára vállalkoztak, az öt év csak formája volt a vezetői munkaviszonynak. Az elsőfokú bíróság által megítélt kártérítés messze nem áll arányban az általa elszenvedett sérelemmel, különösen, hogy az elsőfokú bíróság a jelenlegi élet- és értékviszonyok alapulvételével kívánta meghatározni a nem vagyoni ellenértéket, holott az eredeti keresetében járulékaival növelt nem vagyoni kártérítést kért, és kamatigényét is változatlanul fenntartotta.
- [18] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, a nem vagyoni kártérítés összegének 500.000 forintra, a vagyoni kártérítés összegének 5.891.521 forintra történő leszállítását kérte. Másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását.
- [19] Fellebbezését azzal indokolta, hogy a felperes foglalkoztatása határozott időtartamú volt, álláspontja szerint az ezt követő időre a felperes a foglalkoztatási hátránnyal kapcsolatban igényt nem érvényesíthet. A felperes a járadékigényét és a nem vagyoni kár megtérítése iránti igényét is arra alapította, hogy foglalkoztatásának megszüntetését nem tudta feldolgozni, emiatt egészségkárosodása, pszichés állapotában a munkavégzési képességére kiható jelentős hanyatlás következett be. A foglalkoztatás megszüntetése és az egészségkárosodás között ok-okozati összefüggés azonban kétséget kizáróan nem bizonyított, a felperes az egészségkárosodása okaként azokat a méltatlan támadásokat jelölte meg, amelyeket kifejezetten érdekeltl korábbi polgármesterhez kötött, előadva, hogy a polgármester őt életveszélyesen megfenyegette, becsületébe gázolt, arra akarta rávenni, hogy vegyen részt a források jogszerűtlen felhasználásában. Amennyiben a felperesnél ténylegesen egészségkárosodás lépett fel, úgy az a felperes által megnevezett személy, érdekeltl magatartásával áll összefüggésben, és nem a foglalkoztatás idő előtti megszüntetésével. A nem vagyoni kártérítés jelentősen eltúlzott mértékű, a felperes az őt ért hátrányokat nem bizonyította, személyes előadását értékelte az elsőfokú bíróság meghatározó erejűnek, holott az elégséges bizonyítéknak nem tekinthető. Egyebekben az egészségkárosodás valós megléte is aggályos, miután tudomására jutott, hogy a felperes meggyötört állapota nem valós, a felperes személygépkocsival közlekedik, amit letagadott a szakértői vizsgálatokor. Ennek bizonyítása érdekében fenntartotta az 53. sorszámú utóiratban előterjesztett bizonyítási indítványait a háziorvos megkeresésére és tanú meghallgatására.
- [20] A fentiekre figyelemmel álláspontja szerint a vagyoni károk körében a 2008. június 30. napjáig terjedő időszakban elmaradt illetmény megtérítése iránti igény tekinthető alaposnak, azzal, hogy 2007. és 2008. évben a felperes kárenyhítési kötelezettségének akkor tett volna eleget, ha legalább a minimálbérnek megfelelő munkabért eléri, így 2007. évre 786.000 forint, 2008. év első felére 414.000 forint összegben a kárát a felperes maga köteles viselni.
- [21] Pf. 5. sorszám alatt fellebbezését és bizonyítási indítványait azzal egészítette ki, hogy a felperes a perbeli nyilatkozataival ellentétesen közösségi és kulturális eseményeken vesz

részt, azokat szervezi, rendezi és fotózza. DVD lemezt csatolt a felperes aktív mindennapjainak, alkotómunkájának 2016. és 2020. év közötti eseményeiről, indítványozta a szakvélemény kiegészítését, a ...TV és a Magyar Művészeti Akadémia megkeresése útján a felperes jövedelmére vonatkozó peradatok kiegészítését.

- [22] A peres felek fellebbezési ellenkérelme az ellenérdekű fél fellebbezéssel érintett részében az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. A felperes cáfolta, hogy az alperes által hivatkozottak szerint közösségi és kulturális eseményeket szervezett, rendezett, fotózott volna, állította, hogy személygépkocsit sem vezet, mert egészségi állapota miatt arra nem képes.
- [23] A felperes fellebbezése nem alapos, az alperes fellebbezése részben alapos.
- [24] Az elsőfokú bíróság a tényállást túlnyomó részben helytállóan állapította meg, azt a másodfokú bíróság a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság igazolása (16.P.20.356/2018/20/10. szám) alapján kizárólag annyiban pontosítja, hogy a felperes részére 2008. évben 1.869.752 forint rokkantsági nyugdíjat folyósítottak, amiből 827.169 forint a 2007. február 1. és december 31. napja közötti időre, 1.042.583 forint a 2008. évre járó juttatás volt. Így a 2008. évben kapott, 2008. június 30. napjáig járó időre eső ellátás összege $(827.169 + 1.042.583/2)$ 1.348.460 forintot tett ki.
- [25] A tényállás fentiek szerinti pontosításától függetlenül az elsőfokú bíróság jogi következtetéseivel is döntően egyetértett a másodfokú bíróság.
- [26] Helyesen emelte ki az elsőfokú bíróság ítéletében azt a körülményt, hogy az alperes felelőssége a jogerős közbenső ítélet alapján a Helység1 Nagyközség Faluház költségvetési szerv megszüntetésével a felperesnek okozott károkért áll fenn. Téves tehát az a felperes fellebbezésében is fenntartott álláspont, miszerint az alperesnek felelnie kellene mindazokért a következményekért, amelyek őt annak folytán érték, hogy élete értelme nem valósulhatott meg, mindaz az elképzelés és terv, ami szülőföldjének az UNESCO Világörökség részévé tételéhez kapcsolódott, megghiúsult. Ezek az alperes kártérítési felelősségén kívül álló körülmények, attól függetlenül is, hogy a felperes nem vitásan a Faluház közalkalmazotti jogviszonyban történő vezetését az alperes korábbi polgármesterével, érdekelt1-vel történő egyeztetést követően a világörökségi kezdeményezés megvalósítása érdekében vállalta.
- [27] A felperes fellebbezésében foglaltakkal ellentétben ugyancsak helyesen indult ki az elsőfokú bíróság abból is, hogy a közalkalmazotti jogviszony a rendelkezésre álló adatok szerint legkésőbb 2008. június 30. napján megszűnt volna. Nincs olyan körülmény, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a felperes a Faluház-igazgatói munkakörét a továbbiakban is betöltötte volna, különösen, miután a peres felek világörökségi programhoz való hozzáállása lényegesen eltért: a felperes számára ez a hagyományörző célkitűzés változatlanul rendkívüli jelentőséggel bírt, míg azt az alperes a rendelkezésre álló adatok szerint egyéb feladatai mellett nem kezelte prioritásként. A széttartásból pedig nem a jogviszony folytatására, hanem éppen annak ellenkezőjére lehet következtetni. Az alperesnek olyan jogi értelemben vett kötelezettsége, hogy a világörökségi kezdeményezést megvalósítsa, nem volt, lényegében a helyi közösséggel szemben fennálló közeleti felelősségének körébe tartozik annak megítélése, hogy a rendelkezésére álló források felhasználásával a kultúrpolitikai célkitűzései közül mit és hogyan valósít meg.
- [28] Az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a felperes egyes panaszai és a közalkalmazotti jogviszony megszűnése között a részoki összefüggés kimutatható, szakértői eszközökkel azonban nem különíthető el a depressziós állapot megjelenését okozó megterhelő események egyenkénti hatása. A pszichés állapotromlás kialakulásában a közalkalmazotti jogviszony jogszerűtlenül előidézett megszűnésének közrehatási mértéke szakértőileg nem állapítható meg. Miután pedig a kártérítési felelősség alapját képező magatartás

következményeinek kihatása orvosszakértői szempontból, objektív alapon nem súlyozható, a szakértői vélemény keretei között a bíróság feladata a közrehatás mértékének mérlegelése. Ezt az elsőfokú bíróság helyes kiindulási alapon azzal az eredménnyel végezte el, hogy egyéb rendelkezésre álló adatok hiányában az alperes kártérítési felelősségét megalapozó magatartásnak és a felperest ért egyéb sérelmeknek a felperes egészségi állapotára gyakorolt hatását 50-50% mértékűnek tekintette.

- [29] A másodfokú bíróság megítélése szerint azonban a keresetmódosítás alapjául előadottakra, a felperes által a fellebbezésében is hangoztatott összefüggésekre figyelemmel az elsőfokú bíróság által alkalmazott közrehatási arány nem tartható. A felperes módosított keresetének indokolása, a per folyamán tett személyes előadása, és a szakértői meghallgatása során elhangzottak egységesen arra mutatnak rá, hogy a felperes sérelme főként nem abból fakad, hogy az alperes visszaélészerűen rendelkezett a Faluház költségvetési szerv megszüntetéséről a felperes közalkalmazotti jogviszonyának felszámolása érdekében. A felperes maga adta elő és hangsúlyozta, hogy a megrendült lelki állapotát, egészségkárosodását mindazokra a méltánytalanságokra vezeti vissza, amelyek eredményeként elvették élete értelmét, azt az ügyet, amire ő mindenét feltette (Szekszárdi Törvényszék 16.P.20.356/2018/29. számú tárgyalási jegyzőkönyvben tett személyes előadás és 16.P.20.356/2018/31/3. szám alatti felperesi beadvány). Kezelési dokumentációja szerint emellett a feldolgozatlan munkahelyi sérelemhez magánéleti nehézségek, a családjában fellépő súlyos egészségügyi problémák is társultak (16.P.20.356/2018/23/1. számon csatolt, 2014. október 20. napján kelt ellátási lap). Itt utal a másodfokú bíróság arra, hogy a jóhírnév megsértésével és a szerzői joggal kapcsolatos jelen perben előterjesztett igényeket jogerősen alaptalannak találta, a fentebb kifejtettek értelmében pedig a felperes személyes életcéljának megghiúsulása sem róható fel az alperesnek.
- [30] A másodfokú bíróság a fenti körülményeket összességében mérlegelve arra az álláspontra helyezkedett, hogy a közalkalmazotti jogviszony időelőtti megszűnésének következményeiért tartozik helytállni elsősorban az alperes, így meg kell térítenie mindazt az elmaradt jövedelmet, amelyhez a felperes a jogviszonya jogszerűen előidézett megszűnésének elmaradása esetén jutott volna. Az alperes álláspontjával ellentétben a felperes az 1959. évi IV. törvény 340.§ (1) bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettségét nem sértette meg azáltal, hogy más munkakörben a minimálbérnek megfelelő keresetet sem érte el, mivel az egészségi állapota miatt az tőle nem volt elvárható. Ebből a szempontból kizárólag a felróhatóság hiányának, és nem a keresőképtelenség okának van jelentősége.
- [31] A közalkalmazotti jogviszonyt követő időre azonban a felperes elmaradt jövedelem megtérítése iránt igényt nem érvényesíthet, mert a közalkalmazotti jogviszony időelőtti felszámolásának kisebb részbeni, részoki szerepe mellett a későbbi munkavállalását ellehetetlenítő egészségkárosodása túlnyomórészt azzal áll összefüggésben, hogy a szakvélemény szerint fejletlen pszichés megküzdési kapacitással és önszabályozással rendelkező felperes az elmérgesedett konfliktushelyzetet, és különösen az értékrendjében kiemelkedő helyet elfoglaló életcél megghiúsulását nem tudta feldolgozni. Valamennyi rendelkezésre álló információ együttes mérlegelésével arra lehet következtetni, hogy a közalkalmazotti jogviszonyának megszűnését eredményező visszaélészerű joggyakorlás önmagában nem járt volna bizonyíthatóan azzal az eredménnyel, hogy a felperes a munkaképességét tartósan elveszíti, egészségkárosodása olyan mértékűvé válik, amely már a jövedelemszerző tevékenység folytatásában is akadályozza, míg az alperes egyéb, az eredetileg közösen elérni kívánt céllal ellentétes, de kártérítési felelősséget nem keletkeztető magatartása a felperes esékenysége miatt (ami egyébként a terhére nem értékelhető) erre alkalmasnak bizonyult.

- [32] Észlelte továbbá a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság a keresetveszteség számításakor figyelmen kívül hagyta az 1/2006. (V. 22.) PK véleményben meghatározott számítási módot. Ennek lényege, hogy a járadék alapjául szolgáló átlagkereset meghatározásánál a keresetet (jövedelmet) a nyugdíjjáradékkal, egészségbiztosítási járadékkal és a munkavállalói járadékkal csökkentett összegben, a járadék kiszámításánál figyelembe vett társadalombiztosítási ellátásokat ugyanakkor személyi jövedelemadóval bruttósítva kell számításba venni, figyelemmel arra, hogy a keresetpótló kártérítés is személyi jövedelemadó köteles, de járadékalapot nem képező bevételnek fog minősülni. Mindez azt eredményezte, hogy az elsőfokú bíróság által elérhetőként figyelembe vett 2.713.200 forint éves jövedelemből le kellett vonni a járadékösszegeket, melyeknek összesített mértéke 2005. évben 13,5%-ot, 2006. évben január 1. napjától augusztus 31. napjáig 13,5%-ot, 2006. szeptember 1. napjától december 31. napjáig 16%-ot, 2007. és 2008. években 17%-ot tett ki. Így a felperes elérhető jövedelme 2005. évben 2.346.918 forintban, 2006. évben (időarányosan elosztva a megszerzett jövedelmet) 2.324.308 forintban, 2007. évben 2.251.956 forintban, 2008. első félévében pedig 1.125.978 forintban volt figyelembe vehető. A megszerzett jövedelmet is járadékoktól mentesen kellett figyelembe venni. A munkanélküli ellátás nyugdíjjáradék-köteles ellátás volt, abból 8,5% nyugdíjjáradékot kellett levonni, így az elszámolandó összege 2005. évben 158.656 forintban, 2006. évben pedig 80.006 forintban adódott. Ezzel szemben a felperes számára folyósított rokkantsági nyugdíjat bruttósítva kellett számítani, olyan összeget kellett levonásba helyezni az elérhető jövedelemből, mintha a felperes a rokkantsági nyugdíjat az akkor irányadó személyi jövedelemadó-kulcsra figyelemmel 18% mértékű adó levonását követően kapta volna meg. Az 1.348.460 forint nyugellátás bruttó összege 1.644.463 forintban számítható. A járadékok figyelmen kívül hagyásával, azonban személyi jövedelemadóval számított tételek összevetése alapján a felperes elmaradt jövedelme a 2005. június 17. és 2008. június 30. közötti időszakban nem érte el az alperes fellebbezésében meghatározott 5.891.521 forint összeget, így a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaival való, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi III. törvény) 253.§ (3) bekezdéséből következő kötöttségre figyelemmel a másodfokú bíróság 5.891.521 forintra és ennek járadékaira szállította le a jövedelemveszteség pótlására megítélt vagyoni kártérítés összegét.
- [33] Miután a másodfokú bíróság az alperesi károkozó magatartás, és az egyéb felperes által sérelmezett, de kártérítési felelősséget nem keletkeztető alperesi magatartás közrehatását az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelte, így indokoltta és szükségessé vált az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összegének felülbírálata is, miután a felperes egészségi állapotának eredője számottevő mértékben a perbeli kártérítési felelősségi alapon kívüli. A jogviszony jogellenes felszámolása, az ebben megnyilvánuló méltánytalan bánásmód a felperes lelki egészségkárosodásában nem vitathatóan közrehatott, a másodfokú bíróság az aktuális ár- és értékviszonyokra figyelemmel 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést látott indokoltnak és szükségesnek azoknak a felperest ért egészségi hátrányoknak a másnemű előnnyel történő ellentételezésére, amelyek a nála kialakult egészségkárosodásból a Faluház jogellenes megszüntetésére visszavezethetőek, továbbra is visszautalva arra, hogy a felperesnél fennmaradt pszichés károsodás és az ahhoz kapcsolódó járadékos szomatikus tünetek nagyobb részben a felperes életcéljának megghiúsulásához, és az ehhez járuló sérelmekhez kötődnek.
- [34] A fellebbezésében foglaltakkal ellentétben a felperes módosított keresetében a nem vagyoni kártérítés iránti igényét kizárólag a tőkeösszege terjesztette elő, az 1952. évi Pp. 146.§ (5) bekezdés c) pontja alapján azonban nincs akadálya annak, hogy a másodfokú eljárásban a késedelmi kamatokat is követelje. Miután azonban az elsőfokú bíróság a károkozás és az elbírálás közötti jelentős időmúlásra figyelemmel az okozott sérelem megítélését az aktuális értékviszonyokra figyelemmel tartotta lehetségesnek, a másodfokú bíróság is ezek alapján

súlyozott. Ha a nem vagyoni kártérítés a jelenlegi ár- és értékviszonyokhoz igazodó mértékű, a sérelmet szenvedett felet a károkozástól járó kamat nem illeti meg, a kamatfizetés kezdő időpontját az elbíráláshoz (az elsőfokú ítélet meghozatala időpontjához) kell kapcsolni. Ez eredményezi a teljes reparáció követelményének érvényesülését, és egyúttal így kerülhető el, hogy a károkozó olyan értékviszonyok alapján meghatározott kártérítés után fizessen késedelmi kamatot, amelyet a károsodás bekövetkeztekor még nem léteztek.

- [35] A másodfokú bíróság az alperes bizonyítási indítványait az elsőfokú bírósággal egyetértve elutasította (ideértve a másodfokú eljárásban előterjesztett indítványokat is), egyrészt mert azok a másodfokú bíróság jogi álláspontjából következően szükségtelenek voltak, másrészt, mert azokat az alperes az 1952. évi III. törvény 141.§ (2) bekezdését megsértve elkésztetten terjesztette elő.
- [36] A másodfokú bíróság a fentiekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét a 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján – fellebbezett részében – részben megváltoztatja és az alperest vagyoni kártérítés címén terhelő marasztalási összeget a fentiekben részletezettek szerint 5.891.521 forintra, és az ennek megfelelő összeg után járó, az elsőfokú ítéletben írt mértékű kamataira, az alperest nem vagyoni kártérítés címén terhelő marasztalási összeget 2.000.000 forintra, és ennek 2020. december 10. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatára leszállította, míg a keresetpótló járadék iránti részében a keresetet elutasította.
- [37] A másodfokú bíróság döntésével a pernyertességi arányok kisebb részben megváltoztak. A pertárgy értéke az 1952. évi III. törvény 24.§ (2) bekezdés a) pontjára is figyelemmel $(20.000.000 + 6.660.375 + 12 \times 200.000 =)$ 29.060.375 forint volt, amiből a felperes pernyertessége 7.891.521 forintra terjedt ki, így 27 % arányt ért el. A másodfokú bíróság ennek megfelelően rendelkezett az 1952. évi III. törvény 87.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú eljárásban felmerült pártfogó ügyvédi díj viseléséről és az 1952. évi III. törvény 253.§ (3) bekezdésének második fordulója alapján az állam által előlegezett költség alperes általi viseléséről. Miután azonban a pernyertességi-pervesztességi arányok az elsőfokú bíróság által számítottához képest csak csekély mértékben változtak, a másodfokú bíróság nem látta indokoltnak az alperesnek járó elsőfokú perköltség felemelését.
- [38] A fentieket meghaladóan a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – helybenhagyta.
- [39] A felperes $(15.000.000 + 12 \times 81.598 =)$ 15.979.176 forint pertárgyértékű fellebbezése eredménytelen maradt, az alperes $(4.500.000 + 12 \times 118.402 =)$ 5.920.824 forint pertárgyértékű fellebbezése $(3.000.000 + 12 \times 118.402 =)$ 4.420.824 forint vonatkozásában eredményes lett. A felperes ennek figyelembevételével az 1952. évi III. törvény 81.§ (1) bekezdése alapján köteles az alperes fellebbezési eljárásban felmerült költségének megfizetésére, amelynek összegét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja, valamint (5) és (6) bekezdése alapján a fellebbezési eljárásban szükségessé vált jogi képviseleti tevékenységet figyelembe véve határozta meg.
- [40] A felperes pártfogó ügyvédjének másodfokú eljárásban felmerült díja a fenti arányok összesítésére figyelemmel 93 százalékban a felperest, 7 százalékban az alperest terheli.
- [41] A felperest személyes költségmentesség, az alperest személyes illetékmentesség illeti meg, így a feljegyzett fellebbezési illetéket a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése 14.§-a alapján az állam viseli.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Kovács János s.k. bíró